

WAW
CBET

mississippi

NASLOV ORIGINALA

Rosa Montero
Historia del rey transparente

UREDNIKA

Ljubica Pupezin

GOBIERNO
DE ESPAÑA

MINISTERIO
DE EDUCACIÓN, CULTURA
Y DEPORTE

Objavlivanje ovog dela pomoglo je Ministarstvo
prosvete, kulture i sporta Španije.

© 2005, Rosa Montero

© 2005, Santillana Ediciones Generales, S. L.

© 2016, ŠTRIK, za srpski jezik

Sva prava zadržana. Nijedan deo ove knjige ne sme se umnožavati ni u
kom obliku bez prethodne dozvole izdavača ili vlasnika izdavačkih prava.

Rosa Montero

PRIČA O
PROVIDNOM
KRALJU

PREVELA SA ŠPANSKOG

Danijela Pejčić

BEOGRAD

2016.

Žena sam, a znam da pišem. Seljanka, a umem da čitam. Rođena sam da budem podanica gospodaru, a slobodna sam. Svega sam se u životu nagledala. Svašta iskusila. Svet je jedno vreme bio čudo. Potom je opet zavijen u crno. Pero mi zadrhti među prstima kad brvnom grunu na vrata. Na stamenu kapiju od metala i drveta koja samo što se nije strošila. Tromi i oznojeni oklopnici tiskaju se pred ulazom. Došli su po nas. Dobre žene se mole. Ja pišem. To je moja najveća pobjeda, trijumf i dar kojim se dičim. Iako će ih progutati teški muk, reči su mi danas jedino oružje. Mastionica se tresse posle svakog udarca, i ona je uplašena. Mastilo se mreška kao površina tamnog jezerceta. Pa se odjednom i ono umiri. Dižem glavu očekujući tresak koji izostaje. Brvno se ne čuje. Marmor sovršiteljkinih¹ molitvi takođe je utihnuo. Jesu li krstaši uspjeli da uđu u tvrđavu? Mislila sam da sam spremna za taj trenutak, ali nisam. Krv mi se povukla u najdalje žile. Bleda sam, od straha me obliava hladan znoj. Nisu ušli. Čule bismo kršenje slomljenih vrata, rušenje džakova s peskom kojima smo ih poduprle, bat koraka lešinara dok se penju stepeništem. Dobre žene osluškuju. I ja. Zvec-

¹ Sovršitelji i sovršiteljke, starešine katarske vere (od grčke reči *καθαροί* – „čist“). Katari su poznati i pod imenom albižani, po gradu Albi u današnjoj Francuskoj. Ovaj hrišćanski pokret širio se Evropom između 11. i 14. veka. Katolička crkva ga je proglasila jeretičkim i povelu surovi krstaški pohod koji je trajao četrdeset godina i čiji je ishod bio potpuno istrebljenje dobrih ljudi i dobrih žena, kako su pripadnici pokreta sebe nazivali. Katari su živeli u zajednici, posvećeni čistoti, molitvi, propovedi i milosrđu, a pre svega pomaganju drugima. Katarske žene bile su ravnopravne s muškarcima i prve su osnivale milosrdna udruženja, koja susrećemo u srednjovekovnim gradovima dosta kasnije. *Prim. prevod.*

kaju oklopnici ispod puškarnica našeg utvrđenja. Odlaze. Da, povlače se. Malo fali da sunce zađe, mora da im je volja da pobeđu proslave za videla. Nemaju zašto da žure; ne možemo pobeći i nema nikog živog ko nam može pomoći. Bog nam je poklonio još jednu noć. Dugu noć. Sve sveće iz ostave su mi na raspolaganju pošto nam više neće biti potrebne. Palim jednu, pa tri, palim pet sveća. Soba je obasjana divnim odblescima kao u palati. Kad samo pomislim da smo celu zimu provele u mraku da ih ne bismo trošile! Dobre žene opet šapuću *Očenaš*. Ja umačem pero u mirno mastilo i pravim titrave talase jer mi ruka još drhti.

Sećam se kad sam orala njivu s ocem i bratom, beše to toliko davno da mi se čini kao da je drugi život. Proleće na izmaku, leto samo što nije, a mi kasnimo sa setvom. Radili smo prvo na gospodarevim poljima, što je i normalno, ali te godine morali smo i da čistimo kanale oko zamka, dopremimo namirnice i vodu u kule, istimarimo stasite borbene ždrepece i oplevimo korov s poljana ispred zamka kako se neprijateljski strelci ne bi sakrili u vrzini. Ponovo smo u ratu i gospodar Abuni, naš vlastelin, vazal grofa Ževodana, koji je podanik aragonskog kralja, bori se protiv trupa francuskog kralja. Brat i ja prtimo dizgine i vučemo plug iz sve snage dok otac u zemlju tvrdu kao kamen zariva naše dragoceno ralo, metalno sečivo koje nas je koštalo jedanaest funti, što je više nego što zaradimo za pet godina, pa je ralo naše najveće blago. Kudeljna užad urezuje nam se u meso iako smo navukli suknene prsluke da se zaštitimo. Sunce se visoko popelo, blizu je podnevnog zenita. Da bih povukla plug, moram da pognem glavu među ramena i gledam u zemlju, u suvo žuto grumenje. Vrelo je kao u loncu. Krv mi se skuplja u slepoočnice i vrti mi se u glavi. Vučem i vučem, ali ne mrdamo se. Naše soptanje zaglušuju povici i vapaji boraca. Na polju blizu nas, vodi se rat. Tri dana već ima otkako se četiri stotine vitezova tuku među sobom u beznadežnoj borbi. Dolaze svakog jutra, u zoru, žedni krvi, i čitav bogovetni dan ranjavaju se i seku strašnim ma-

čevima, sve dok sunce korača po nebeskom luku. Kad se smrkne, oteturaju se da jedu i spavaju, a sutra opet isto.

Dan za danom, dok mi grebemo po neblagorodnoj zemljinoj koži, oni krvlju natapaju susedno polje. Padaju rasporeni konji, cičeći kao svinje pred klanje, a vitezovi koji se bore pod istom zastavom, trče u pomoć bespomoćnom ratniku oborenom na zemlju, dok mu pomagači dovode drugog konja ili uspevaju da obore neprijatelja iz sedla. Rat je larma, strašna halabuka: urlaju oklopnici, biće da se tako bodre; zapomažu zgaženi ranjenici na zemlji; zavijaju vitezovi od besa i bola kad im ljuto sečivo otfikari ruku; odjekuje metal dok se ukrštaju štitovi; propinju se konji; zveckaju i sudaraju oklopi.

Antoan i ja vučemo plug, otac vadi kamen iz zemlje proklinjući, a oni se, tu pored, ubijaju i sakate. Vazduh miriše na krv i umiranje, na rasuta creva i izmet. Predveče se ratnici sporije kreću, povici su im promukli, a nad hrpom tela diže se izmaglica od znoja. Vidim vijorenje prljavih i pocepanih zastava, plava je gospodara Abunija, a grimizna sa četiri špicasta vrha francuskih kraljeva. Vidim nakazne rane i mogu da razaznam izbezumljena lica, ali ne osećam nikakvo sažaljenje. Oklopnici su svi isti: krvožedni, surovi. U patnji koja pluta vazduhom ima mnogo naše muke.

– Izginuće svi do jednog – moj brat će zadihano.

Meni je svejedno ko će pobediti. Naš život ostaće ubogi kavez bilo pod aragonskim, bilo pod francuskim kraljem. Za gospodara, mi smo obična marva, i to ona najniže vrste. Njegovi kerovi, konji, čak i rage, više se cene. Moramo da obrađujemo gospodarevu zemlju, popravljamo njegove puteve i mostove, čistimo štenare, peremo mu odeću, sečemo i dovlačimo drva za ogrev, vodimo njegovo stado na ispašu i teramo ga po svim gospodarskim poljima da bismo ih nadubрили izmetom. Moramo da plaćamo crkveni desetak i otkup za Abunija i njegove ljude kad dožive poraz na glupim turnirima. Snosimo troškove kad se neki od njegovih sinova imenuje za viteza ili za svadbe njegovih kćeri i imamo poseban namet za ra-